Sør-Varanger Avis-0301-1995

Ny sameutredning

Samerettsutvalget ga i mellomjula ut utredningen «Bruk av land og vann i Finnmark i historisk perspektiv». NOU'en (Norges Offentlige Utredninger), inneholder fire utredninger om bruken av land og vann i Finnmark og rettsoppfatninger knyttet bruken av grunnen og utmarksressursene.

SVA

Tor Sandø

Tidligere er det gitt ut utredninger med tittelen «Rett til og forvaltning av land og vann i Finnmark» fra 1993. Disse skal ligge til grunn for Samerettsutvalgets drøftelser av og kommende forslag til en- dringer av dagens rettsforhold og forvaltningsordninger. Ansvarlig for disse siste utredningene er for nom Hans Prestbakmo, cand, philol. Einar Richter Hanssen og professor Einar Niemi.

SVA

Hilde Arnestad

Denne utstillingen er Norsk barnebokinstitutts bidrag til markeringen av det nasjonale Bokåret 1993.

Gjennom de to hundre årene vi har hatt en egen barne bokproduksjon i Norge har barneboken hatt ulike funksjoner. Bøkene har blitt brukt til religiøs oppbyggelse og skiftende pedagogikk, som middel til nasjonal identitetsbygging og ideologiformidling-og til formidling av spøk, spenning og leseglede.

Utstillingen prøver å vise hvordan den norske barneboken gradvis har sprengt seg ut av tidligere tiders pedagogiske innhegning og har utviklet nye former, samt tatt opp ideologiske, kunstneriske og litterære tendenser i tiden. Et stykke på vei

har den også blitt en integrert

sker Steinar Pedersen, sivilagro-

Viktig rapport

De tre førstnevnte har samlet utredet forholdene i Finnmark generelt, mens Niemi har tatt for seg østsamene (skoltesamene) og deres bosettingsområder i Norge, Finland og Russland. Utrednings- del av vår nasjonale litteratur.

Slik utstillingen er lagt opp eksponerer den særlig bøkenes billedutstyr, omslag og illustrasjoner. Dermed blir utstillingen en demonstrasjon av hvordan norsk illustrasjonskunst gjennom tidene har nedfelt seg i barnelitteraturen. Alt på 1800-tallet satte barneblader og lesebøker høy kunsterisk standard i utgivelser for barn. Noen av de kjente bøkene og forfatterne som biir presentert på Sør-Varanger bibliotek er Torbjørn Egners «Karius og Baktus» og «Folk og Røvere i Kardemommeby.»

Vår kjære Alf Prøysen med boken «Kjerringa som ble så lita som ei teskje» stilles også ut. Sverre Asmervik, Else Breen og Arild Nyquists bøker er blant de mange som også vises frem på denne spennende utstillingen for voksne og barn. sekretær Stein Larsen i samerettsutvalget, som opprinnelig er fra Kirkenes, mener at dette er en viktig rapport.

— Det er jo helt klart at vi i utvalget ikke kan gjøre dette arbeidét alene. Vi er helt avhengig av fagekspertisen for å gjøre jobben med utredningene. Den inneholder en del nytt og interessant bakgrunnsmateriale rundt ressursbruken i fylket med et historisk perspektiv. Det er ikke til å legge skjul på at vi er godt fomøyd med resultatet, etter å ha brukt noen år på å få den ferdig, sier Larsen.

De sist utgitte utredningene er i første rekke utarbeidet for å oppfylle Samerettsutvalgets mandat. I deres mandat heter det at «de bør gi en redegjørelse for hvilke rettsoppfatninger- og regler som har gjort seg gjeldende når det gjelder rett til og bruk av land og vann i områder med samisk befolkning i den utstrekning det er nødvendig for å klarlegge gjeldende rett og legge fram forslag til nye løsninger. Det bør også gis en historisk redegjørelse for den faktiske bruken av land og vann i disse områdene og for den faktiske bruken av land og vann i disse områdene og for eventuelle uoverensstemmelser mellom rett og faktisk bruk».

— Inneholder utredningen noe til nå ukjent materiale?

— Noe vil jo alltid være ukjent for noen. Mottakelsen så langt har for det meste vært positive fra sameorganisasjonene og andre interessenter. Noen av tilbakemeldingene vi har fått, går på at de ønsker mer utredning, sier Larsen som understreker at hverken denne eller tidligere utgitt materiale inneholder forslag til endringer i rettstilstanden.

Østsamene

Det er spesielt professor Einar Niemis utredning som har vakt interesse i Sør-Varanger.

— Jeg har tatt spesielt for meg rettighets- og ressursbruken til tre grupper øst- eller skoltesamer. Det er de som lå i Pasvik-, Neiden- og Petsjenga-sidaen. Jeg har basert

FORNØYD: Utredningssekret Stein Larsen i Samerettsutvalget; er godt fornøyd med utredning "Bruk av land og vann i Finnmark i historisk perspektiv." -Mye nytt er og interessant, sier han.

min del av arbeidet på historisk dokumentasjon og prøver gradvis følge utviklingen, sier Niemi, daglig professor ved Universitet i Tromsø. Han mener spesielt det foreligger lite materiale rundt Neiden-sidaen.

— Årsaken til dette er jo at finske forskere tidligere har skrevet mye om forholden og skjebnen for disse, sier Niemi.

Østsamene var ifølge Niemi svært utsatt og følsom for innflyttingen og moderniseringen av norske samfunnet. Både sjø-og fjellsamene, nordmennene og kvenene truet østsamenes eksistens.

— I tillegg var de også truet av staten. Den dansk-norske regjeringen aksepterte østsamenes rettsforestilling, men dette ble faktisk verre utover på 1800- og 1900-tallet.

— Er dette en viktig utredning? Det er jo egentlig opp til politikerne hvor viktig de gjør den til avslutter Einar Niemi.

SVA